

DiSKAR

İŞSİZLİK VE İSTİHDAM RAPORU

Krizin Faturası: İSTİHDAMDA 2,2 MİLYON ERİME

Nisan 2019

DİSKAR İŞSİZLİK VE İSTİHDAM RAPORU

Nisan 2019

Bu araştırma **Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Dairesi (DİSK-AR)** tarafından hazırlanmış ve 16 Nisan 2019 tarihinde kamuoyuna sunulmuştur. Araştırma DİSK-AR kaynak gösterilerek kullanılabilir.

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

Adres: Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4 Beşiktaş, İstanbul
Tel: (0212) 291 00 05 – 291 00 06 – 258 19 66 – 258 19 67
Faks: (0212) 240 42 09 ve (0212) 296 91 24
GSM: (0533) 276 47 23
web: www.disk.org.tr
e-posta: diskar@disk.org.tr
Sosyal medya (Facebook, Twitter, Instagram): @diskinsesi

İŞSİZLİK DEPREMİNİN ÖZETİ

- ✓ İŞSİZLİKTE TÜRKİYE REKORLARI KIRILIYOR
- ✓ İŞSİZ SAYISI (DAR TANIMLI) **4 MİLYON 668 BİN**
- ✓ İŞSİZLİK ORANI (DAR TANIMLI) **YÜZDE 14,7**
- ✓ KRİZİN BEDELİ: BİR YILDA **1 MİLYON 259 BİN YENİ İŞSİZ**
- ✓ GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ORANI **YÜZDE 22,1**
- ✓ GENİŞ TANIMLI İŞSİZ SAYISI **7 MİLYON 552 BİN**
- ✓ İŞSİZ SAYISI BÜTÜN ZAMANLARIN REKORUNU KIRDI
- ✓ İŞSİZLİK ORANI 2009 KRİZİ DÜZEYİNE YÜKSELDİ
- ✓ TARIM DIŞI İŞSİZLİK **YÜZDE 16,8**
- ✓ TARIM DIŞI KADIN İŞSİZLİĞİ **YÜZDE 20**
- ✓ TARIM DIŞI GENÇ İŞSİZLİĞİ **YÜZDE 29,1**
- ✓ İSTİHDAM BİR YILDA **872 BİN KİŞİ AZALDI**
- ✓ İSTİHDAM AĞUSTOS 2018-OCAK 2019 ARASINDA **2 MİLYON 161 BİN AZALDI**
- ✓ İŞSİZLİKTE TIRMANIŞ SÜRECEK: **İŞSİZLİK YÜZDE 16-17 SEVİYESİNE YÜKSELEBİLİR**

İŞSİZLİKTE VAHİM TIRMANIŞ

KRİZ BİR YILDA 1 MİLYON 259 BİN YENİ İŞSİZ YARATTI İSTİHDAM 2.2 MİLYON ERİDİ

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Dairesi (DİSK-AR) **Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK)** 15 NİSAN 2019 günü açıkladığı Ocak 2019 dönemi **Hanehalkı İşgücü Araştırması** sonuçlarını değerlendirdi. DİSK-AR'ın işsizlik ve istihdama ilişkin değerlendirmeleri aşağıda yer almaktadır.

Ekonomik krizin istihdamda yarattığı tahribat giderek çok daha net biçimde görülüyor. İşsizlikte adeta bir deprem yaşanıyor. Son bir yılda işsiz sayısı 1 milyon 259 bin artarken, istihdam 872 bin kişi azaldı. Sanayi üretiminde ve büyümede yaşanan gerilemenin sonucu olarak işsizlikte sert bir tırmanış yaşanıyor.

TÜİK'e göre Ocak 2018 döneminde yüzde 10,8 olan dar tanımlı (standart) işsizlik 3,9 puan artarak Ocak 2019'da yüzde 14,7'ye yükseldi. Ocak 2018'de 3 milyon 409 bin olan dar tanımlı işsiz sayısı bir önceki yıla göre 1 milyon 259 bin kişi artarak 4 milyon 668 bin oldu.

DİSK-AR tarafından hesaplanan geniş tanımlı işsiz sayısı 7 milyon 552 bine yükselirken, geniş tanımlı işsizlik oranı ise yüzde 22,1 olarak hesaplandı. Ocak 2018'ye göre geniş tanımlı işsiz sayısı 1 milyon 150 bin arttı.

Sanayi üretimi ve büyümedeki büyük daralmaya paralel olarak istihdamda da daralma devam ediyor. Türkiye ekonomisinin yıllık yeni istihdam yaratma kapasitesi krizle birlikte ciddi biçimde geriledi. Ocak 2018'de 28 milyon 29 bin olan bin olan toplam istihdam 872 bin kişi azalarak Ocak 2019'da 27 milyon 157 bine geriledi. Krizin başladığı Ağustos 2018 ile Ocak 2019 arasında istihdamdaki kayıp ise 2 milyon 161 olarak gerçekleşti.

İşsizlik açısından öncelikle dikkate alınması gereken tarım dışı işsizlik oranı da geçen yılın aynı dönemine göre 4,1 puan artarak yüzde 12,7'den yüzde 16,8'e yükseldi.

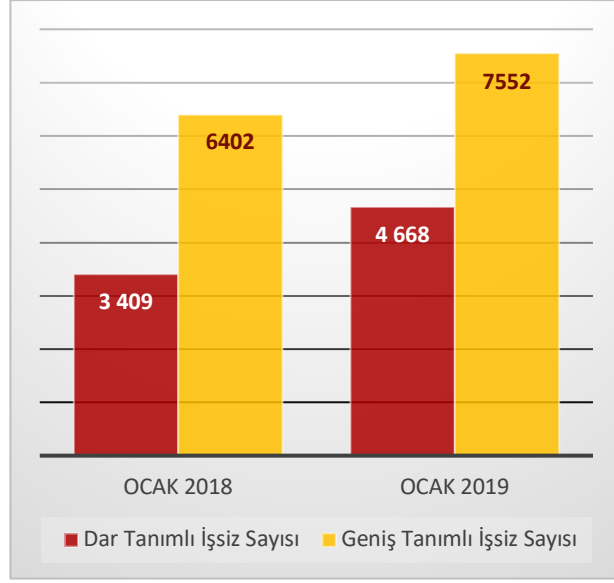
Geçen yılın aynı dönemine göre en fazla artış genç işsizliği ile genç kadın işsizliğinde gerçekleşti. Genç işsizliği Ocak 2018'ye göre 6,8 puan artarak yüzde 19,9'dan Ocak 2019'da yüzde 26,7'ye yükselirken, kadın işsizliği Ocak 2018'e göre 3,1 puan artarak 13,4'ten 16,5 seviyesine yükseldi. Tarım dışı kadın işsizliği ise yüzde 20'ye tırmandı.

Ekonomik kriz ve işsizliğe paralel olarak işsizlik sigortası ödeneği alanların sayısında da patlama yaşanıyor. Şubat 2018'de 436 bin olan işsizlik ödeneği alanların sayısı Şubat 2019'da 677 bine ulaştı. İşsizlik ödeneği alanların sayısındaki tırmanış işsizlik oranlarının önümüzdeki aylarda da devam edeceğini gösteriyor.

Türkiye bir yandan yüksek enflasyon ve diğer yandan yüksek işsizliğin birlikte görüldüğü bir ekonomik kriz yaşıyor. Ekonomideki durgunluk ve küçülmeye yüksek işsizlik ve enflasyon oranları eşlik ediyor.

DAR TANIMLI İŞSİZ SAYISI 4 MİLYON 668 BİN

Grafik 1: İşsiz Sayıları (Ocak 2018-Ocak 2019) (Bin)

Dar tanımlı işsiz sayısı Ocak 2018 ile Ocak 2019 arasında 1 milyon 259 bin kişi artarak 3 milyon 409 binden 4 milyon 668 bine yükseldi.

Ocak 2018’de 6 milyon 402 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı ise 1 milyon 150 bin artarak 7 milyon 552 bine yükseldi (Grafik 1).

TÜİK işsizlik oranlarının henüz ocak ayı verilerini yansıttığı dikkate alınacak olursa, sanayi üretiminde ve büyümede yaşanan büyük daralmanın ve işsizlik sigortası ödeneği alanların sayısındaki artışın ilerleyen dönemlerde işsizlik verilerine vahim biçimde yansıtacağını ve işsizliğin tırmanmaya devam edeceğini söylemek mümkündür.

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması, Ocak 2019, DİSK-AR

Dar Tanımlı İşsizlik

TÜİK referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son 4 hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişileri işsiz olarak tanımlamaktadır. 2014 yılı öncesinde iş arama kriterinde referans dönemi olarak “son 4 hafta” yerine “son 3 ay” kullanılmaktaydı. Dar tanımlı işsizlik oranı işsizlerin işgücüne oranı olarak hesaplanır.

GENİŞ TANIMLI İŞSİZ 7 MİLYON 552 BİNE TIRMANDI

Ocak 2018’de 6 milyon 402 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı bir yılda 1 milyon 150 bin kişi artarak 7 milyon 552 bine ulaştı. Geniş tanımlı işsizlerin 618 bini ümidini kaybetmiş işsizlerden, 1 milyon 693 bini iş aramayıp çalışmaya hazır olanlardan oluşuyor. Zamana bağlı eksik istihdam edilenler 410 bin kişi iken, mevsimlik çalışanlar ise 163 bindir (Tablo 1).

Tablo 1: Geniş Tanımlı İşsizlik (Ocak 2018-Ocak 2019)

İşsiz Türü	Ocak 2018	Ocak 2019	Fark
1) Dar tanımlı işsizler	3.409	4.668	1.259
2) Ümitsiz işsizler	676	618	(-) 58
3) İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar	1.676	1.693	17
4) Zamana bağlı eksik istihdam	462	410	(-) 52
5) Mevsimlik çalışanlar	179	163	(-)16
Toplam	6.402	7.552	1.150

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması Ocak 2019, DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

Geniş Tanımlı İşsizlik: Metodolojik Açıklama

Dar tanımlı (standart) işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik hesaplamalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Alternatif işsizlik hesaplamaları konusunda en detaylı yöntemi Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) önermektedir. ILO geniş tanımlı işsizliği emeğin eksik kullanımı (labour underutiliation) olarak adlandırmakta ve standart işsizlik oranları yanında ülkeler için alternatif/geniş tanımlı işsizlik oranlarını da hesaplamaktadır. ILO geniş tanımlı işsizlik kapsamında zamana bağlı eksik istihdam edilenleri (kısa zamanlı çalışanları, mevsimlik çalışanları), standart işsizleri ve potansiyel işgücünü (halen çalışmayıp iş bulursa çalışmak isteyenleri) dahil etmektedir.

AB İstatistik Bürosu Eurostat da alternatif işsizlik oranlarına ilişkin düzenli veriler yayınlamaktadır. Eurostat kısmi zamanlı çalışanların eksik istihdamı, iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ve iş arayıp hemen çalışmaya hazır olamayanlar başlıkları altında alternatif işsizlik hesaplamasına dahil etmektedir.

ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu geniş tanımlı işsizliği, “emeğin eksik kullanımının alternatif hesaplanması” (alternative measures of labor underutilization) başlığı altında resmi işsizlik oranı ile birlikte düzenli olarak hesaplayıp yayınlamaktadır. Örneğin Büro Ocak 2019’da ABD’de resmi işsizlik oranını 4,4 olarak hesaplarken, geniş tanımlı işsizliği 8,8 olarak hesaplamıştır.

TÜİK geniş tanımlı işsizlik verilerini açıklamasa da çeşitli kurum ve kişiler geniş tanımlı işsizlik oranlarını hesaplamaktadır. TİSK bir süre genişletilmiş işsizlik oranlarını hesaplayıp açıkladı ancak daha sonra bu hesaplamadan vazgeçti. TÜSİAD işgücü piyasalarına ilişkin çeşitli çalışmalarında alternatif işsizlik hesaplamalarına yer verdi. DİSK-AR da uzun yıllardır geniş tanımlı işsizlik oranlarını hesaplamaktadır. Alternatif işsizlik hesaplamaları ayrı bir saha çalışmasına değil TÜİK tarafından açıklanan verilerde yer alan ham verilerin yeniden hesaplanmasıyla bulunuyor.

DİSK-AR’ın kullandığı geniş tanımlı işsizlik hesaplaması beş unsurdan oluşuyor: 1) dar tanımlı (standart) işsizler, 2) iş bulma ümidini kaybeden işsizler, 3) iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizler, 4) mevsimlik çalışanlar, 5) zamana bağlı eksik çalışanlar. Bu beş unsur TÜİK verilerinde ham olarak bulunmaktadır.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

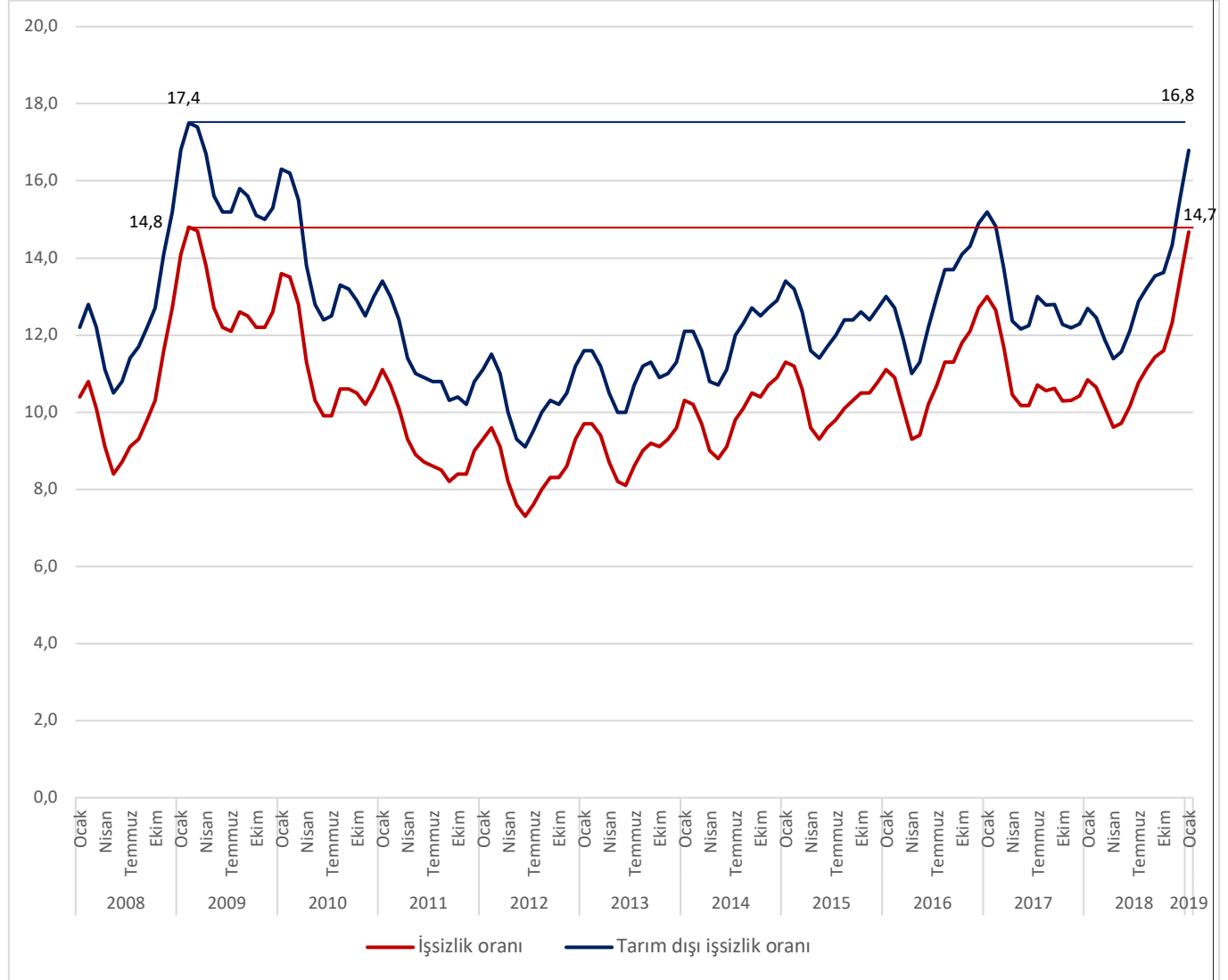
İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle bir iş aramayan, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir. İki alt başlıkta ele alınmaktadır:

İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

İŞSİZLİK ORANLARI 2009 KRİZİ DÜZEYİNE YÜKSELDİ

Grafik 2: İşsizlik Oranları (Ocak 2008-Ocak 2019)

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması Ocak 2019, DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

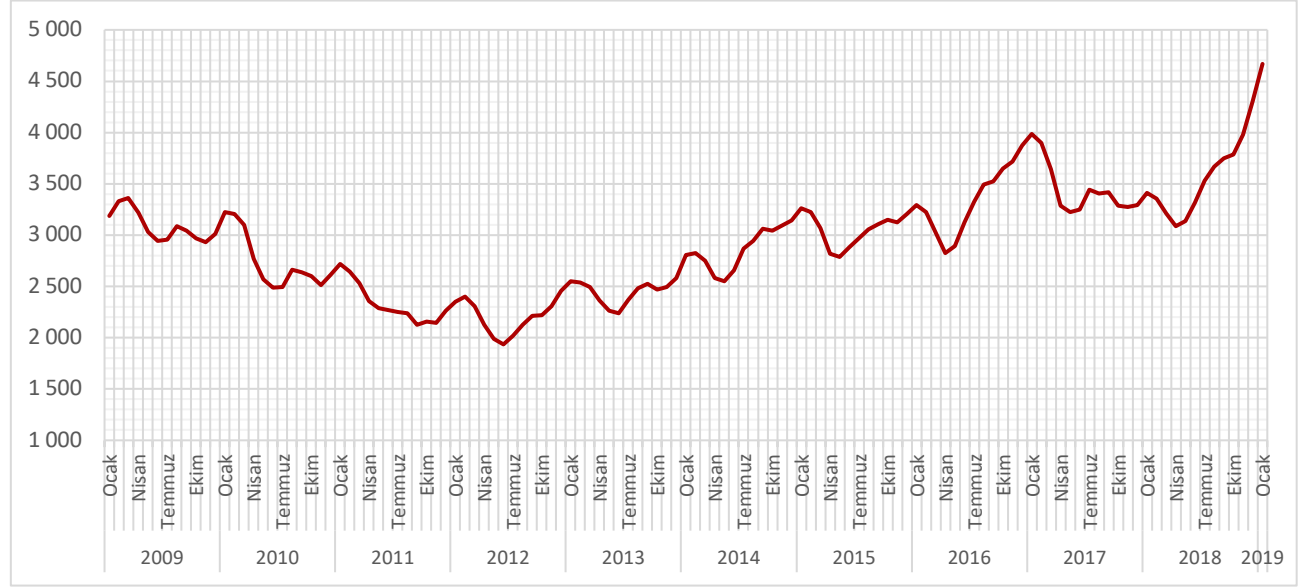
Ocak 2019 işsizlik oranları krizin boyutlarını göstermesi açısından çarpıcıdır. Ocak 2019 ayı işsizlik oranları Türkiye tarihinin en yüksek işsizlik oranlarının yaşandığı 2009 krizindeki işsizlik oranlarına yükselmiş durumda. Türkiye tarihinin en yüksek işsizlik oranı yüzde 14,8 ile Şubat 2009'da gerçekleşmişti. Ocak 2019'da gerçekleşen yüzde 14,7'lik işsizlik oranı tarihi rekora tekrar erişildiğini gösteriyor. Şubat 2019'un işsizlik oranının Şubat 2009'daki tarihi zirveyi aşacağını söylemek mümkün.

Tarım dışı işsizlik oranları da Mart 2009 tarihinde yüzde 17,4 ile tarihi zirveye ulaşmıştı. Ocak 2019'da gerçekleşen yüzde 16,8'lik tarım dışı işsizlik oranları da bu tarihi zirveye çok yaklaştığını gösteriyor.

Türkiye tarihinin hem oransal hem de sayısal açıdan en büyük işsizlik krizine doğru hızla sürükleniyor.

İŞSİZ SAYISINDA TÜRKİYE TARİHİ REKORU

Grafik 3: İşsiz Sayısı (Ocak 2009-Ocak 2019)

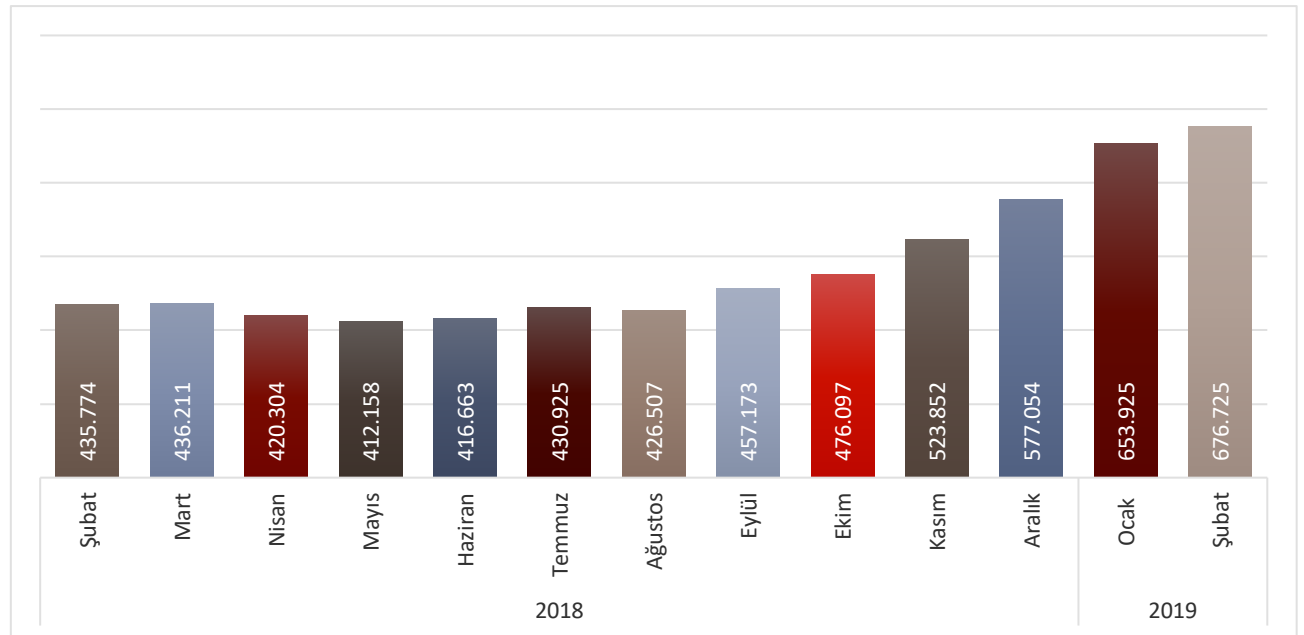

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması Ocak 2019, DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

Türkiye işsiz sayıları açısından cumhuriyet tarihi rekorunu kırdı. Türkiye tarihinin hiçbir döneminde bu denli yüksek işsizlik sayısına ulaşılmadı. 2009 krizinde 3 milyon 559 bine ulaşan işsiz sayısı daha sonra 2012’de 1 milyon 935 bine kadar gerilemişti. Ocak 2017’de 3 milyon 985 bine yükselen işsizlik Nisan 2018’de 3 milyon 86 bine gerilemişti. Ocak 2019’da ise işsizlik krizle birlikte bütün zamanların rekorunu kırarak 4 milyon 668 bine yükseldi (Grafik 3).

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ ALAN SAYISINDA PATLAMA

Grafik 4: İşsiz Ödeneği Alanların Sayısı (Ocak 2018-Ocak 2019)

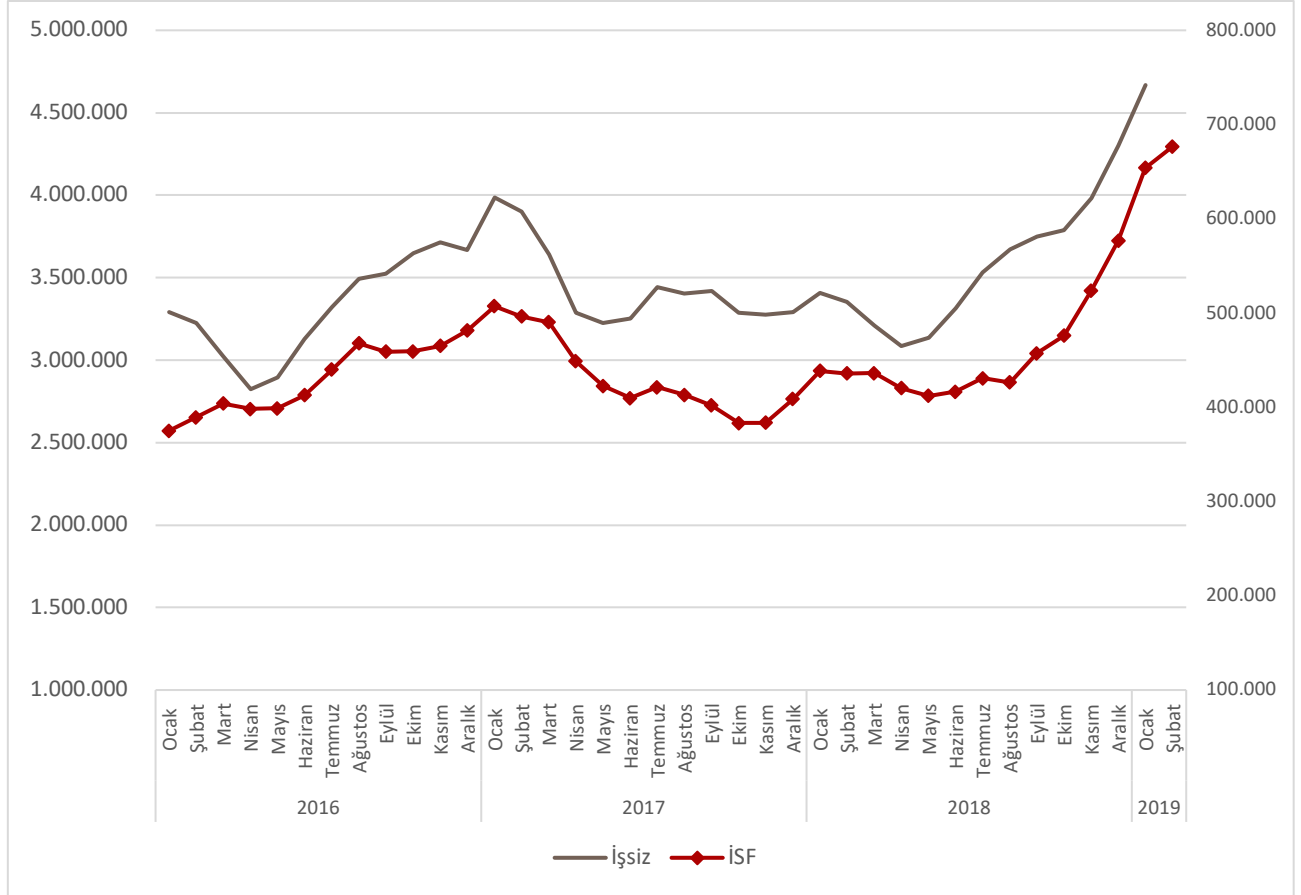

Şubat 2018’de 436 bin olan işsizlik ödeneği alanların sayısı Şubat 2019’da yüzde 55 artarak 677 bine ulaştı. İşsizlik ödeneği alanların sayısındaki patlama işsizlik için öncü gösterge niteliğinde olup önümüzdeki aylarda işsizliğin yükselmeye devam edeceğini göstermektedir.

İŞSİZLİKTE TIRMANIŞ SÜRECEK: DAR TANIMLI İŞSİZLİK 5 MİLYONA TIRMANABİLİR

Grafik 5: İşsiz Ödeneği Alanların ve İşsiz Sayısı (Ocak 2016-Ocak 2019)

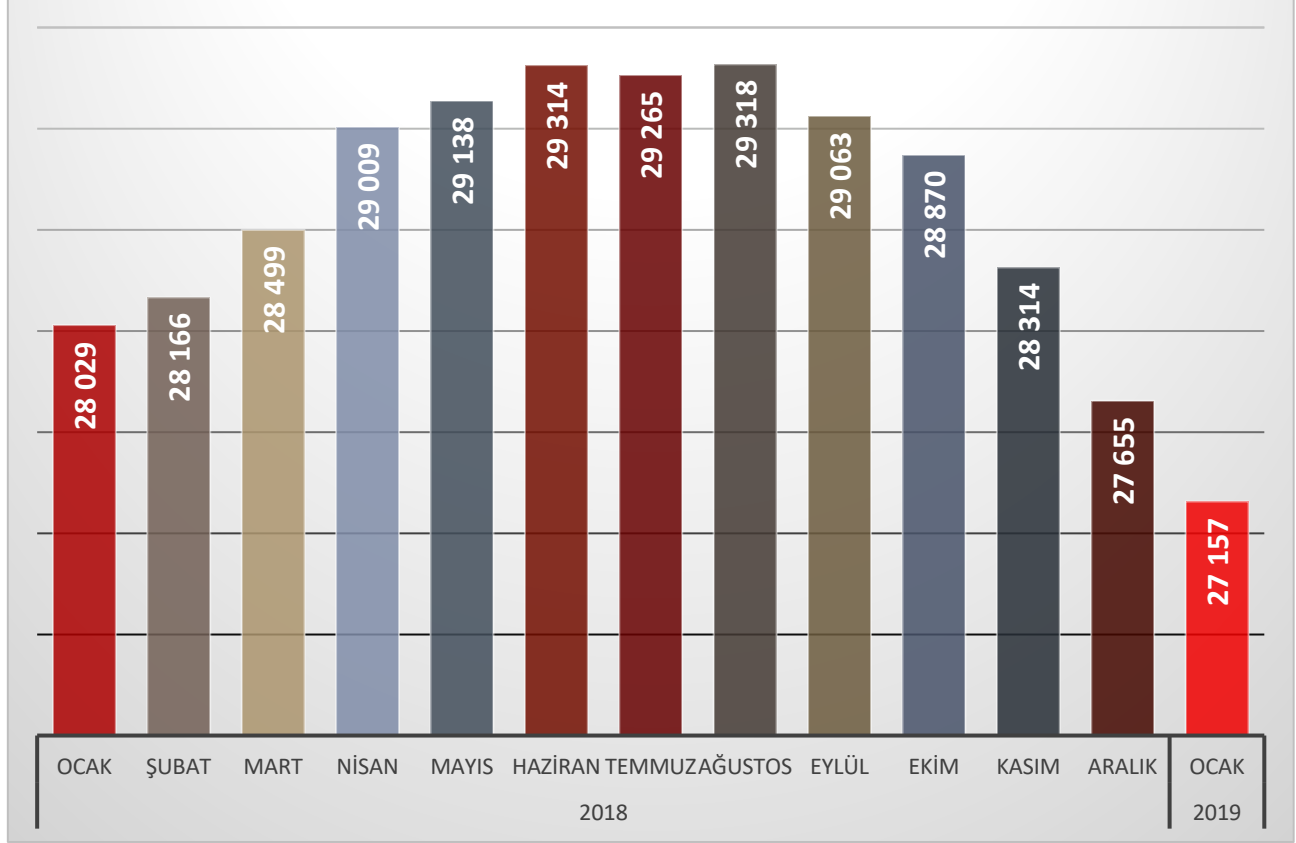
Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması Ocak 2019, DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

Bilindiği gibi TÜİK'in işsizlik verileri üç ay öncesini yansıtmaktadır. Oysa işsizlik ödeneği alanların sayısını İŞKUR tarafından daha erken açıklamaktadır. İşsizlik Sigortası Fonu (İSF)'den işsizlik ödeneği alanların sayısındaki artış ile işsiz sayısı arasında doğrusal bir ilişki vardır. Grafik 5 bu ilişkiyi net biçimde ortaya koymaktadır. Dar tanımlı işsiz sayısı işsizlik ödeneği alanların 7 ile 8 katı arasında değişmektedir. Şubat 2019'da işsizlik ödeneği alanların sayısı 677 bine yükselmiştir. Bu durum işsizlik oranlarının Şubat 2019'da da artmaya devam edeceğini ve önümüzdeki aylarda dar tanımlı işsiz sayısının 5 milyona doğru yaklaşabileceğini göstermektedir.

İSTİHDAMDA DEVASA DÜŞÜŞ

5 AYDA 2 MİLYON 156 BİN AZALMA

Grafik 6: İstihdam Edilenler (Ocak 2018-Ocak 2019)

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması, Ocak 2019, DİSK-AR

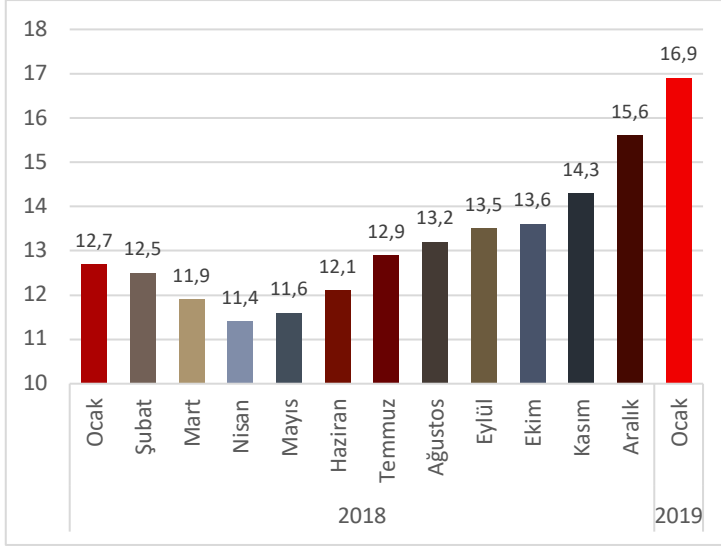
Ekonomik kriz istihdamda da büyük bir depreme yol açmaya devam ediyor. Ocak 2018’de 28 milyon 29 bin olan toplam istihdam krizin etkisiyle bir yıl sonra Ocak 2019’da 27 milyon 157 bine geriledi. Böylece istihdamda yıllık gerileme 827 bin kişi oldu.

Ağustos ayında 29 milyon 318 bine yükselen toplam istihdam eylül ayından itibaren krizin artan etkisiyle daralmaya başladı. Ağustos 2018 ile Ocak 2019 arasında istihdamda toplam olarak 2 milyon 161 bin kişilik daralma yaşandı (Grafik 6). Diğer bir ifadeyle kriz döneminde 2 milyon 161 bin kişi istihdam dışında kaldı veya işini kaybetti.

Bu ölçüde istihdam kaybı bir rekora işaret etmektedir. Bütün istihdam seferberliği iddiaları ve teşviklere rağmen ekonominin istihdam yaratma kapasitesinin ciddi biçimde düştüğü görülmektedir.

TARIM DIŞI İŞSİZLİKTE SERT YÜKSELİŞ

Grafik 7: Tarım Dışı İşsizlik Oranları (Ocak 2018-Ocak 2019)

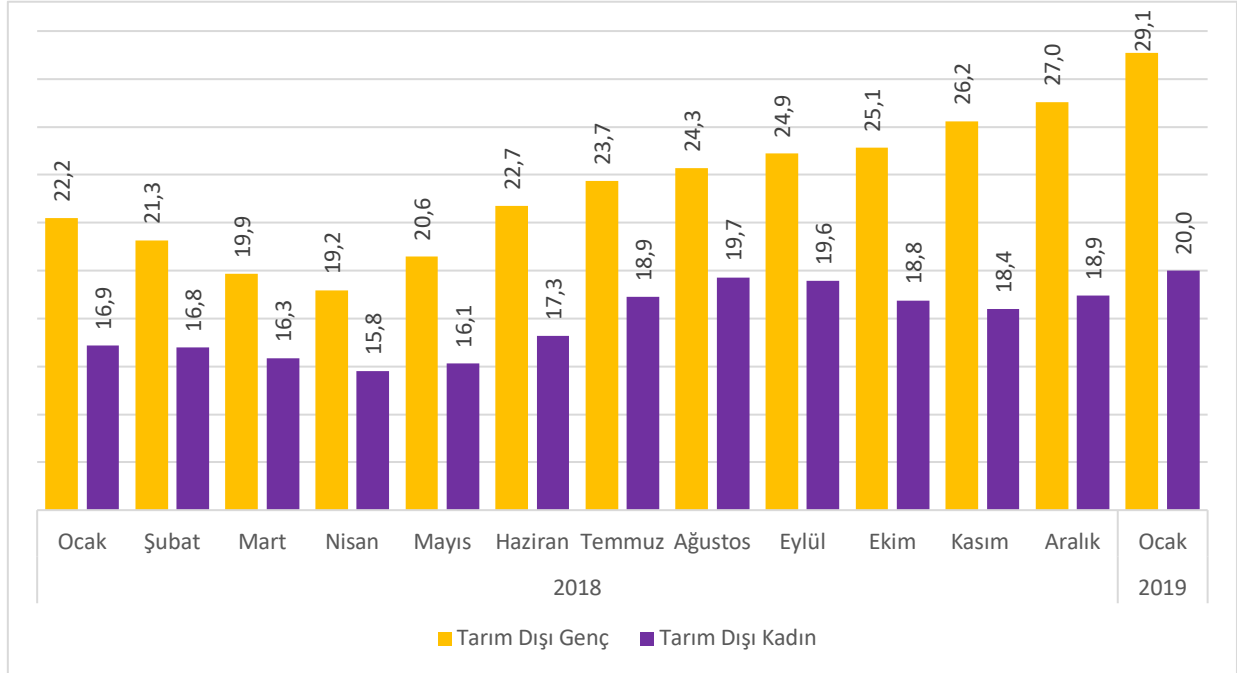
Mevsim etkilerinden arındırılmamış tarım dışı işsizlik hızla artıyor. Ocak 2018’de 12,3 olan tarım dışı işsizlik 3,3 puan artarak Ocak 2019’de 15,6 oldu. 2018’in Nisan ayından itibaren düzenli olarak artış gösteren tarım dışı işsizlik yaz aylarında tırmanarak eylül ayında 13,5’e, ekim ayında ise yüzde 13,6’ya, kasım ayında 14,3’e, ocak 2019’da ise yüzde 16,9’a yükseldi (Grafik 7). Tarım dışı işsizlik oranı işsizlikteki vahim tabloyu daha net yansıtmaktadır.

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması, Ocak 2018, DİSK-AR

TARIM DIŞI KADIN İŞSİZLİĞİ YÜZDE 20

TARIM DIŞI GENÇ İŞSİZLİĞİ YÜZDE 29

Grafik 8: Tarım Dışı Kadın ve Genç İşsizlik Oranları (Ocak 2018-Ocak 2019)

Ekonomik krizin en fazla gençleri ve kadınları etkilediği bilinmektedir. Ekonomik kriz tarım dışı genç ve kadın işsizlik oranlarını tırmandırıyor. Ocak 2018’de yüzde 21,7 olan tarım dışı genç işsizliği (15-24 yaş arası) Ocak 2019’da yüzde 27’ye yükseldi.

Tarım dışı kadın işsizliği Ocak 2018 itibarıyla yüzde 16,9 olarak gerçekleşmişti. Nisan 2018’de yüzde 15,8’e gerileyen tarım dışı kadın işsizliği kriz döneminde yüzde 20’ye yaklaştı. Ocak 2019’da bir önceki yıla göre 3,1 puan artışla yüzde 20 olarak gerçekleşti (Grafik 8).

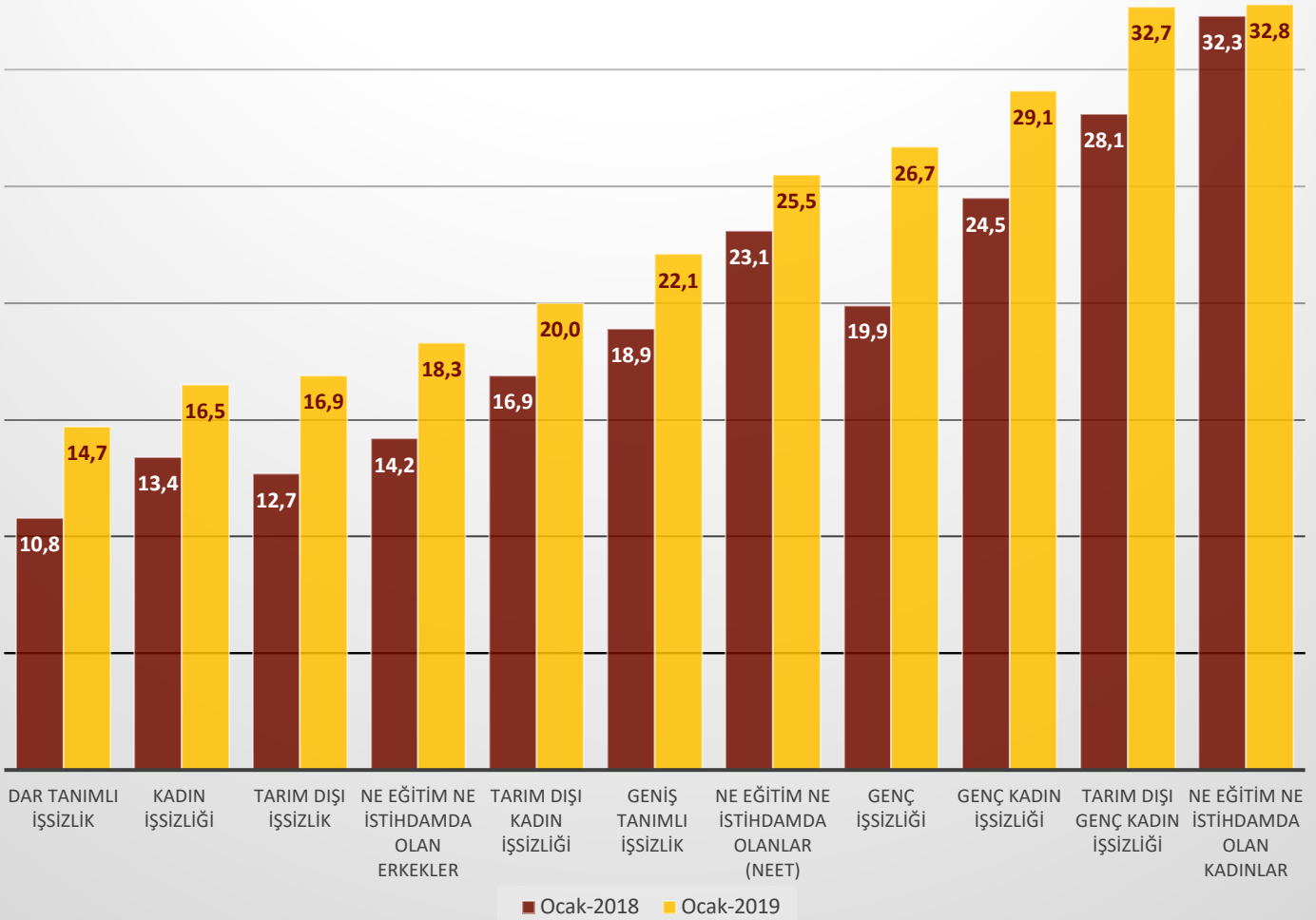
BÜTÜN İŞSİZLİK TÜRLERİNDE TIRMANIŞ VAR

İşsizlikte yaşanan deprem bütün işsizlik türlerinde kendini gösteriyor. Sadece dar tanımlı işsizlik değil diğer işsizlik türlerinde de sıçrama yaşanıyor. Ocak 2018'e göre en fazla artış genç işsizliği ve genç kadın işsizliğinde görülmektedir. 2018 kriz yılının tahribatı işsizlikte görülmekle birlikte işsizlik kategorileri içinde en ağır tahribatı ise genç işsizler ve genç kadın işsizler yaşamaktadır. Genç işsizliği yüzde 19,9'dan yüzde 26,7'ye genç kadın işsizliği ise yüzde 24,5'ten yüzde 29,1'e yükselmiştir.

Tarım dışı işsizlik 12,7'den 16,9'a, kadın işsizliği yüzde 13,4'ten yüzde 16,5'e, NEET yüzde 23,1'den yüzde 25,5'e, geniş tanımlı işsizlik yüzde 18,9'dan yüzde 22,1'e tarım dışı genç kadın işsizliği yüzde 28,1'den yüzde 32,7'ye yükseldi (Grafik 8).

Ocak 2019 verileri genç kuşakta işsizliğin çok ciddi bir sorun haline geldiğini göstermektedir. Özellikle genç kadınların işsizlik hızındaki artış kadın işsizliğine yönelik tedbirlerin acil bir şekilde alınması gerekmektedir.

Grafik 9: Türlerine Göre İşsizlik, Yüzde (Ocak 2018-Ocak 2019)

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması Ocak 2018 ve Ocak 2019 sonuçları, DİSK-AR (NEET: Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar)

İŞSİZLİKLE MÜCADELE ÖNERİLERİ

Ekonomide derinleşen krizin istihdam üzerindeki olumsuz etkisini giderek daha net biçimde ortaya çıkıyor. İşsizliğin önümüzdeki aylarda yüzde 16-17 bandına yükselmesi ve dar tanımlı işsizliğin 5 milyona doğru tırmanması beklenmektedir.

İşsizlikteki tırmanışın devam edeceği görülmektedir. İşsizliğin yaratacağı toplumsal tahribatı önlemek için güçlü sosyal politikalara ihtiyaç vardır.

- “Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması” ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.
- İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.
- İş başında eğitim adı altında çırak, stajyer, kursiyerlerin ve bursiyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.
- Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.
- Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) “insana yaraşır iş” yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.
- Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimî işçi statüsüne geçirilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortasından yararlanma koşulları iyileştirilmelidir. Son üç yılda 600 gün çalışma koşulu kriz döneminde 180 güne indirilmelidir.
- Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.